

dypl. Kosiński
- a/a
ul. FOKSAL 3/5
00-386 WARSZAWA
tel.: (+48) 22 828 59 30 - 32
fax: (+48) 22 827 87 18
e-mail: info@iwp.pl
NIP 525-15-72-357
Podsekretarz Stanu
Andrzej Wyrobiec

SEKRETARIAT
PODSEKRETARZA STANU
25 WRZ 2014
78

MINISTERSTWO KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
wpl. dn. 2014 -09- 25
l.dz. 457/14

Warszawa, dnia 25 września 2014 r.

Pan
Andrzej Wyrobiec
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 17/19
00-071 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze!

W odpowiedzi na pismo DWIM/1036/14 z dnia 1. września 2014 – zaproszenie do konsultacji w sprawie projektu stanowiska Rządu do komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „W dążeniu do odnowy konsensusu w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej: Plan działania UE” COM(2014) 392 – dotyczącego kwestii egzekwowania praw własności intelektualnej, przedstawiamy, co następuje:

Izba Wydawców Prasy (IWP) pozytywnie ocenia inicjatywę Komisji Europejskiej w zakresie poszukiwania rozwiązań prawnych dotyczących możliwości osiągnięcia właściwego poziomu egzekwowania praw własności intelektualnej. Branża prasowa – jako sektor, dla którego ochrona dóbr intelektualnych ma kluczowe znaczenie – z satysfakcją przyjęła uznanie przez Radę Europejską¹ w marcu br. praw własności intelektualnej jako kluczowego katalizatora wzrostu gospodarczego i innowacji. Uważamy za trafny wyrażony pogląd, że konieczna jest walka z podrabianiem towarów i dóbr intelektualnych oraz zwalczanie naruszeń praw własności intelektualnej w celu zwiększenia konkurencyjności przemysłowej UE na skalę globalną.

W komunikacie Komisja Europejska skoncentrowała się na kwestii egzekwowania praw własności intelektualnej. Komunikat ma na celu wyciągnięcie konsekwencji z konsensu, że

¹ Konkluzje Rady Europejskiej z 20-21 marca 2014 r., s. 5 i s. 6. 2 Intellectual Property Rights intensive industries: contribution to economic performance and employment in Europe

polityka egzekwowania praw własności intelektualnej powinna być ukierunkowana na zwalczanie działalności naruszającej prawo autorskie na skalę komercyjną, która jest najbardziej szkodliwa. Jego celem jest zaproponowanie nowych instrumentów polityki w zakresie egzekwowania prawa, takich jak zasada podążania śladem pieniędzy (z ang. „follow the money”), co pozwala na pozbawienie sprawców naruszenia na skalę komercyjną dostępu do dochodów, które zachęcają ich do takiej działalności.

Odnosząc do przedstawionej propozycji, pragniemy zwrócić uwagę, iż – ze względu na specyfikę niektórych dziedzin działalności kultury – powyższa propozycja KE może okazać się niewystarczająca. Czytając przedmiotowy dokument bowiem, nie sposób nie odnieść wrażenia, iż koncentruje się on głównie na przeciwdziałaniu dystrybucji podrabianymi produktami, nie wspominając przy tym o nielegalnym obrocie treściami cyfrowymi. W naszej opinii, konkretne działania i sformułowania w Komunikacie powinny zostać bezwzględnie uzupełnione o sformułowania dotyczące obrotu treściami cyfrowymi albo należy doprecyzować, iż pod pojęciem „podróbek” należy rozumieć także nielegalnie udostępniane treści cyfrowe. W przeciwnym razie bowiem, zaproponowane w Komunikacie działania obejmą swoim zakresem tylko część naruszeń praw własności intelektualnej, i nie spełnią zakładanego celu, sprecyzowanego już w tytule dokumentu, czyli „odnowy konsensusu w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej”.

Z wstępnych analiz działań w sferze egzekwowania praw wydawców prasy zgodnie z celem zapisanym w motywie 10² Dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (dalej jako Dyrektywa INFOSOC)³, należy zwrócić uwagę na prawne uwarunkowania prowadzenia działalności prasowej w większości krajów UE. Na rynku wewnętrznym w Polsce prasa podlega zarówno regułom swobody działalności gospodarczej, jak i ścisłymi regulacjom prawnym o randze konstytucyjnej oraz ustawowej (w tym w szczególności zawartym w ustawie z dnia 26 stycznia 1984 roku – Prawo prasowe – Dz. U. nr 5 poz. 24– dalej jako prawo prasowe).

Z ww. ustaw wynika jasno ukształtowany model biznesowy prasy, który oprócz bezpośredniej sprzedaży efektów wytworów praw własności intelektualnej – jakimi są gazety

² (10) Autorzy i artyści wykonawcy, aby móc kontynuować swoją twórczą i artystyczną pracę, muszą otrzymywać stosowne wynagrodzenie za korzystanie z ich utworów, tak samo jak producenci, aby móc finansować tę pracę. Wytworzenie produktów takich jak fonogramy, filmy lub produkty multimedialne oraz takie usługi, jak usługi "na żądanie", wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych. Dla zagwarantowania takiego wynagrodzenia i uzyskania zadowalającego przychodu z tych inwestycji konieczna jest właściwa ochrona prawa własności intelektualnej.

³ *Dziennik Urzędowy L 167, 22/06/2001 P. 0010 - 0019*

i czasopisma (w postaci egzemplarzy papierowych i cyfrowych lub w postaci serwisów prasowych udostępnianych online) oparty jest w znacznej mierze na przychodach z reklam i ogłoszeń publikowanych zgodnie z art.36 prawa prasowego⁴.

Bardzo cennym modelem dla wolności prasy i powszechnego dostępu konsumentów do wiarygodnych informacji prasowych jest model bezpłatnego dostępu do artykułów finansowanych z przychodów reklamowych.

Zgodnie z informacją uzyskaną od wydawców – członków IWP, **istnieją dwa główne sposoby naruszania praw własności intelektualnej w obszarze prasy.** Pierwszy z nich, polega na szeroko pojętym pasożytnictwie, tzn. przejmowaniu treści artykułów, ich opracowaniu i publikowaniu w swoich serwisach bez zgody i zapłaty a także z pominięciem podania pierwotnego autora i źródła. Istotą naruszeń praw własności intelektualnej w tym przypadku jest przejmowanie przychodów reklamowych. Szukając informacji, wielu użytkowników stosuje udostępniane w tym celu narzędzia internetowe – m.in. wyszukiwarki internetowe. Istotą tego modelu biznesowego jest fakt, że reklama jest dedykowana artykułowi dopiero w momencie, gdy dany użytkownik zdecyduje się na otworzenie konkretnej informacji. Aktualnie w sytuacji, gdy większość serwisów prasowych pobiera opłaty od subskrybentów, pasożytnicze serwisy nieuczciwie konkurują z odpłatnymi formami dystrybucji treści, pozbawiając prasę przychodów reklamowych.

Drugi ze sposobów naruszania praw własności intelektualnej w obszarze prasy to tzw. pressclipping, polegający na przygotowywaniu kopii zestawów aktualnych artykułów na określony temat przez firmy monitorujące prasę bez uzyskania licencji wydawcy lub reprezentującej ich interesy organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. Analiza problemu pressclippingu w Polsce prowadzi do wniosku, że wiele podmiotów publicznych korzysta z tych usług. Stąd propozycja zawarta w komunikacie KE (działanie 9 – o ile odnosić się ono będzie także do obrotu treściami cyfrowymi), mająca na celu przeciwdziałanie takim praktykom, jest niezwykle cenna.

Należy dodatkowo zwrócić uwagę na jeszcze inne zjawisko, związane z tzw. piractwem, polegające na skanowaniu i udostępnianiu całej zawartości (najczęściej) magazynów przez użytkowników serwisów hostingowych typu np. Chomikuj.pl, Torrent, Rapidshare. W tym przypadku, gdy płatności za dostęp do tych treści są realizowane głównie za pośrednictwem

⁴ Art. 36. 1. Prasa może zamieszczać odpłatne ogłoszenia i reklamy. 2. Ogłoszenia i reklamy nie mogą być sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego, 3. Ogłoszenia i reklamy muszą być oznaczone w sposób nie budzący wątpliwości, iż nie stanowią one materiału redakcyjnego.

systemu sms – narzędzie „follow the money” mogłoby przynieść wymierne efekty w kwestii ograniczenia skali tego typu kradzieży. Zgodnie z kalkulacjami wydawców jednak, ten rodzaj naruszeń przynosi istotne, ale mimo wszystko mniejsze straty niż te ponoszone w związku dwiema opisanymi powyżej formami korzystania z dóbr, do których prawa własności intelektualnej przysługują wydawcom.

Należy również podkreślić, że skala naruszeń praw wydawców prasy jest olbrzymia i to pomimo pełnej dostępności do legalnej oferty on-line, często bezpłatnej.

W tym kontekście – analizując problem wykorzystywania pozycji dominującej przez Google oraz praktyki nieuczciwej konkurencji polegającej na agregacji artykułów przez różne podmioty bez ponoszenia nakładów na ich wyprodukowanie – budzi nasze głębokie zaniepokojenie stwierdzenie KE, zawarte w komunikacie (cyt.): „Jednocześnie tego rodzaju środki muszą być proporcjonalne, a stosując je należy minimalizować wszelkie ryzyko, że zostaną one wykorzystane do praktyk antykonkurencyjnych, które mogłyby przeszkadzać w pojawieniu się nowych innowacyjnych produktów i modeli biznesu, bezpodstawnie ograniczając wolności podstawowe”.

Zgodnie z naszymi spostrzeżeniami, to właśnie brak skutecznych i szybkich narzędzi egzekwowania praw własności intelektualnej powoduje pogłębianie się praktyk antykonkurencyjnych na rynku prasy (w tym w szczególności) nadużywanie pozycji dominującej i godzi w wolności podstawowe, jakimi są: wolność słowa, wolność prasy (w tym kontrola życia publicznego pełniona przez prasę), prawo do ochrony własności intelektualnej oraz prawo obywateli do otrzymywania wiarygodnych informacji⁵.

Ponadto należy podnieść, że badanie rynku wydawniczego w kontekście piractwa, do którego przeprowadzenia zobowiązało się MKiDN, powinno przynieść wyniki, które pozwolą na dokładniejszą i opartą na realiach rynkowych analizę problemu.

Odnosząc się do 10 punktowego programu działań KE pragniemy przedstawić następujące komentarze:

Działanie 1: *Komisja będzie w dalszym ciągu wspierała wysiłki obserwatorium i organów krajowych w zakresie opracowania i wszczęcia ukierunkowanych kampanii nowej generacji. Nie chodzi tylko o kampanie uświadamiające obywatelom, zwłaszcza młodzieży, szkody gospodarcze, jakie niosą ze sobą podróbki, oraz kampanie na temat zagrożeń dla zdrowia*

⁵ Art. 1. Prawa prasowego: Prasa, zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, korzysta z wolności wypowiedzi i urzeczywistnia prawo obywateli do ich rzetelnego informowania, jawności życia publicznego oraz kontroli i krytyki społecznej.

i bezpieczeństwa korzystających z podróbek, ale również o kampanie uwypuklające korzyści dla konsumentów kupujących oryginały oraz ułatwiające dostęp do takich produktów.

IWP popiera działanie proponowane przez KE, zwraca jednak uwagę na niską skuteczność takich kampanii. W Polsce kampania jest prowadzona m.in. przez fundację Legalna Kultura i spowodowała falę nienawiści do aktorów, autorów będących twarzami kampanii – w rezultacie większość z nich wycofała się z działań promocyjnych pod hasłem „Legalna Kultura”.

Działanie 2: *Komisja zainicjuje serię konsultacji z udziałem wszystkich zainteresowanych stron, w tym społeczeństwa obywatelskiego, w odniesieniu do stosowania należytej staranności w całym łańcuchu dostaw w celu zapobiegania naruszaniu własności intelektualnej na skalę komercyjną. Na podstawie zebranych informacji, zamierza następnie opracować unijny system należytej staranności dla tych potrzeb. W pierwszym rządzie będzie ona starać się zachęcać do dobrowolnego korzystania z tego mechanizmu, pod ścisłą obserwacją, by monitorować ewentualne zapotrzebowanie na kolejne inicjatywy.*

To działanie może okazać się niewystarczające na rynku prasowym. Wydawcy od wielu lat próbują prowadzić dialog ze wszystkimi interesariuszami, bez wymiernych efektów.

Działanie 3: *Komisja ułatwi rozwój dalszych dobrowolnych protokołów ustaleń w celu zmniejszenia intratności naruszeń o skali komercyjnej w środowisku online, w wyniku dialogu z zainteresowanymi stronami z udziałem dostawców usług reklamowych oraz usług w zakresie płatności i transportu.*

To interesująca inicjatywa, która – o ile okaże się efektywna – może przyczynić się do zmniejszenia skali naruszeń. Korzystając jednak ze swoich długoletnich doświadczeń, IWP wyraża obawę, że działania te mogą spowodować powstanie nowego rodzaju „raju” do obsługi tego typu transakcji, na wzór państw „rajów podatkowych”. Działania te zatem powinny być połączone ściśle z regulacjami prawnymi zakazującymi takich praktyk, a połączenia z terytoriów niestosujących tych standardów i proponujących takie usługi powinny być blokowane.

Działanie 4: *Komisja zamierza poddać analizie i opisać w sprawozdaniu wszystkie aktualne inicjatywy krajowe zmierzające do poprawy procedur dochodzenia roszczeń cywilnych dla MŚP, zwłaszcza w odniesieniu do roszczeń o nieznacznej wartości, a następnie rozważyć możliwości dalszych działań w tej dziedzinie.*

To cenna inicjatywa KE, gdyż w ocenie IWP skuteczne sądownictwo jest najważniejszą drogą do zwalczania naruszeń w obszarze praw własności intelektualnej.

Działanie 5: *Komisja wyda zieloną księgę, aby skonsultować z zainteresowanymi stronami potrzebę dalszych działań UE w oparciu o najlepsze rozwiązania stosowane w systemach wsparcia MŚP finansowanych na szczeblu krajowym w celu egzekwowania przysługujących im praw własności intelektualnej.*

IWP będzie współpracowała w wypracowaniu najlepszych rozwiązań służących egzekwowaniu przysługującym im praw własności intelektualnej. Naszym zdaniem konieczne jest podjęcie szybkich działań, związanych z przygotowaniem stosownego dokumentu.

Działanie 6: *Komisja opublikuje zieloną księgę, aby skonsultować się z zainteresowanymi stronami na temat wpływu systemów zwrotu i pokrewnych na zwalczanie naruszeń praw własności intelektualnej na skalę komercyjną. Na tej podstawie będzie badała możliwości i zakres ewentualnych działań, jakie mogłaby podjąć w tej sprawie.*

W odniesieniu do działalności prasowej to działanie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na poprawę egzekwowania praw własności intelektualnej wydawców prasy.

Działanie 7: *Komisja ustanowi grupę ekspertów państw członkowskich ds. egzekwowania praw własności intelektualnej, gdzie państwa członkowskie mogą wymieniać najlepsze praktyki dotyczące działań wszystkich swoich odpowiednich organów w UE i dzielić się informacjami o skutkach wdrożenia tego planu działania.*

To cenna inicjatywa KE, gdyż w ocenie IWP skuteczne działanie organów upoważnionych do egzekwowania naruszeń praw własności intelektualnej wraz ze skutecznym sądownictwem jest najbardziej efektywną drogą do zwalczania tych naruszeń.

Działanie 8: *Komisja będzie wspierać obserwatorium w pracach nad wszechstronnym zbiorem sektorowych programów szkoleniowych w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej przeznaczonych dla organów państw członkowskich w kontekście jednolitego rynku.*

To cenna inicjatywa KE. Z obserwacji członków IWP wynika bowiem, że aktualne szkolenie w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej przeznaczonych dla organów państw członkowskich w kontekście jednolitego rynku często nie nadąża za postępującym rozwojem nowych metod naruszania praw własności intelektualnej związanych z powstawaniem nowych technologii.

Działanie 9: Komisja zamierza opracować, propagować i opublikować wytyczne dotyczące najlepszych praktyk dla organów publicznych, służących unikaniu zakupu podrabianych towarów.

Jak zaznaczyliśmy na wstępie – uważamy to działanie za bardzo ważne i możliwe praktycznie do natychmiastowego wdrożenia. **Trzeba jednak – na co zwróciliśmy już uwagę – doprecyzować pojęcie „podrabianych towarów” i rozszerzyć je o nielegalnie dystrybuowane treści cyfrowe.** Z posiadanych przez nas informacji wynika, że wiele instytucji publicznych korzysta z usług monitoringu prasy świadczonych w sposób naruszający prawa autorskie wydawców. Pragniemy zwrócić uwagę, że rynek pirackich usług w tej dziedzinie szacujemy na 80% rynku tych usług w Polsce. Skuteczne zwrócenie uwagi na ten problem instytucjom publicznym w Polsce wydatnie przyczyniłoby się do poprawy egzekwowania prawa własności intelektualnej wydawców prasy.

Działanie 10: Komisja opublikuje dwuletni raport o skutkach gospodarczych unijnej polityki w dziedzinie WI, który będzie skuteczniejszym narzędziem monitorowania postępów w realizacji nowej unijnej polityki egzekwowania PWI, jaką zarysowuje niniejszy komunikat.

IWP będzie współpracować w realizacji nowej unijnej polityki egzekwowania praw własności intelektualnej.

Reasumując wyrażamy jednak obawę, że propozycja KE może okazać się lepszym rozwiązaniem dla działalności w sferze muzycznej i filmowej – niż dla działalności prasowej. Koniecznym jest zatem doprecyzowanie pojęć i poszerzenie Komunikatu także o treści (w tym cyfrowe), dystrybuowane z naruszeniem praw uprawnionych z tytułu PWI. Równocześnie popieramy zadeklarowane w przedmiotowym Komunikacie działania KE o znaczeniu uniwersalnym, ze szczególnym uwzględnieniem działań opisanych pod numerami 4,7,8 i 9.

Z poważaniem,

Dyrektor Generalny

Maciej Hoffman

PREZES IWP

Wiesław Podkański